

Asia: VN/20468/2024

Yksityisen kopioinnin hyvityksen uudistaminen - Selvityshenkilön kysely

Hyvitysvollisuuden piiriin kuuluvat teokset ja muut suojan kohteet

Kysymys 1: Mitä teoksia ja muita suojan kohteita hyvitysvollisuuden tulisi koskea, kun otetaan huomioon tietoyhteiskuntadirektiivin 2 artiklan ja 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan säännökset?

Linkki direktiiviin: [Direktiivi - 2001/29 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32001L0029)

Lähtökohtaisesti emme kannata teosrajoituksia hyvityksien saamisessa. On kuitenkin selvää, että käytännön syistä rajoituksia on perusteltua tehdä haitan vähäisyyden perusteella. Haitta tulisi aina voida osittaa tai todentaa.

Yksityisen kopioinnin poikkeus tulee säilyttää suppeana. Lisensioidut sisältöpalvelut ovat lisääntyneet nopeasti. Niitä on laajasti saatavilla ja markkinaoilla on useita keskenään kilpailevia palveluntarjoajia. Tarve yksityiselle kopioinnille on viimeisien kymmenen vuoden aikana vähentynyt.

Uudistuksen yhteydessä on huolehdittava siitä, että yksityisen kopioinnin poikkeus ei laajene.

Hyvitysvollisuuden piiriin kuuluva kopiointi

Kysymys 2: Minkälainen kopiointi yksityiseen käyttöön kuuluu mielestänne hyvitysvollisuuden piiriin ts. minkälaisten aineistojen kopiointi ja minkälaista tekniikkaa käyttäen?

- analoginen – analoginen, esim. painetun aineiston valokopiointi
- analoginen – digitaalinen, esim. painetun aineiston skannaus
- digitaalinen-analoginen, esim. sähköisesti tallennetun aineiston tulostaminen paperille
- digitaalinen – digitaalinen, esim. tietoverkossa olevan aineiston tallentaminen puhelimen muistikortille tai pilvipalveluun

Lähtökohtaisesti hyvitysmaksujärjestelmää olisi hyvä tarkastella teknologianeutraalisti. Toteamme kuitenkin, että näkökulmamme koskee tämän kysymyksen osalta hyvitykseen saamista. Emme kannata laitemaksuja, vaan hyvitys tulisi suorittaa valtion budjettivaroista.

Hyvityksen toteuttamistapa

Kysymys 3: Jos hyvitys toteutetaan tallennusalustamalla, niin mitkä laitteet, tallennusalustat ja palvelut tulisi sisällyttää hyvitysmaksun piiriin (esim. älypuhelin, tietokone, monitoimilaite, tallentava digisovitin, ulkoinen kiintolevy, muistitikku, ulkoinen tallennuspalvelu, tallennettava CD tai DVD, MP3-soitin)?

Tulisiko maksun koskea kaikkia laitteita, tallennuspalveluita tai palveluita vai voitaisiinko jotain niistä sulkea maksun ulkopuolelle yleisesti tai joissain tapauksissa? Millä perusteella (ks. jäljempänä maksun suuruuteen vaikuttavista tekijöistä)?

Sanoma ei kannata laitemallia, vaan budjettimallia.

Siirtymä kohti lisensioituja tilaajamaksullisia sisältöpalveluita on ollut arvioitua nopeampaa, ja saman suuntainen kehitys jatkuu edelleen. Vastaavasti yksityinen kopiointi vähenee. Tehokkain tapa toteuttaa hyvitysmaksu on valtion budjettivaroista.

Budjettimalliin siirtyminen tehtiin 2014 mm hallinnollisten kustannusten säästämiseksi ja järjestelmän yksinkertaistamiseksi (HE 249/2014, s. 3–4). Budjettimalliin siirtymisen myötä aiemmat hallinnointikulut, jotka vuonna 2011 olivat noin miljoona euroa vuodessa, poistuivat.

Hyvitysmaksun poistamisen arvioitiin laskevan myös tallennuspalveluiden ja laitteiden kuluttajahintoja. Esimerkiksi mp3-soittimien ja tallentavien digisovittimien hinnoissa hyvitysmaksu oli ennen 4–36 euroa ja ulkoisissa kiintolevyissä 9–18 euroa.

Kysymys 4: Olisiko tallennusalustamalla sijasta tai ohessa mahdollista periä hyvitysmaksua niiltä yksityishenkilöiltä, joilla on Suomessa laajakaista tai mobiililaajakaista (jäljempänä nettiliittymämalli), koska internetin kautta puhelimeen, tabletille, tietokoneeseen ja pilvipalveluun tehtävä kopiointi edellyttää jonkinlaista liittymää?

Onko nettiliittymämallilla mahdollista kerätä hyvitysmaksua kattavasti niiltä yksityishenkilöiltä, jotka voivat valmistaa kopioita yksityiseen käyttöön? Jos ei, mainitse esimerkkejä pois jäävistä tilanteista.

Hyvitysmaksun kerääminen nettiliittymän olemassa olon perusteella ei olisi tasapuolinen ja oikeudenmukainen ratkaisu, eikä se erilaisten käyttäjien kesken oikeasuhtainen mahdollisen aiheutuneen haitan näkökulmasta. On myös huomioitava, että suuri osa liittymistä ovat yritysliittymiä, jolloin syntysi tilanne, missä yritys maksaisi ”työetuna” yksityisestä kopioinnista.

Nettiliittymä ei myöskään ole kattava edustus kaikesta mahdollisesta yksityisestä kopioinnista, kuten esim. valokopioinnista.

Kysymys 5: Miten varojen kerääminen tulisi järjestää muissa kuin tallennusalustamallissa tai nettiliittymämallissa niin, että varat voitaisiin viime kädessä kerätä vain niiltä yksityishenkilöiltä, jotka voivat valmistaa kopioita yksityiseen käyttöönsä?

Budjettimalli on tehokkain tapa. Tällöin hyvitysmaksua kerätään kaikilta kansalaisilta tuloverojen muodossa. Vastaavasti kansalaiset saavat oikeuden (vähäiseen) yksityiseen kopintiin (omaan käyttöön).

Maksun kerääminen ja maksun kohdentuminen

Kysymys 6: Tulisiko maksuvelvollisuus tallennusalustamallissa kohdentaa kaikkiin laitteiden ja tallennusalustojen valmistajiin, maahantuojiin sekä toissijaisesti jälleenmyyjiin sekä palveluiden tarjoajiin, jotka myyvät tuotteita tai palveluita, joiden loppukäyttäjä voi olla yksityishenkilö?

Sanoma kannattaa budjettimallia. Laitemaksu olisi ongelmallinen ICT-kulttuurivero, joka pitäisi suorittaa riippumatta siitä, tapahtuuko laitteelle yksityistä kopiointia vai ei.

Kysymys 7: Kenen tulisi nettiliittymämallissa olla ensisijaisesti maksuvelvollinen ja periä maksua liittymien haltijoilta? Tulisiko maksua periä kaikista yksityishenkilöiden nettiliittymistä vai tulisiko maksun perimiseen tehdä rajauksia nettiliittymän nopeuden tai liittymän haltijan iän perusteella?

Jos tällaista maksua perittäisiin, tulisiko sitä periä vuosittain vai jollakin muulla aikavälillä?

Sanoma kannattaa budjettimallia. Hyvitysmaksuvelvollisuus perustuu lain perusteella sallittuun yksityiseen kopiointiin. Maksua ei saa periä muilta tahoilta. Nettiliittymään sidotun hyvitysmaksun ongelma on erityisesti sen heikko kohdennettavuus ja siten sen epäoikeudenmukaisuus. Kun lähes kaikilla kansaisilla ja yrityksillä on nettiliittymä, vastaisi malli tehokkuudeltaan budjettimallia, jossa hyvitykset yksityisestä kopioinnista maksettaisiin valtion muista verotulosta.

Kysymys 8: Jos hyvitys maksettaisiin budjettivaroista tai erillisestä rahastosta, minkä tahon tulisi huolehtia maksun keräämisestä?

Jos hyvitys maksetaan valtion verotuloista, huolehtii valtio maksun keräämisestä osana verotuksen kokonaisratkaisua. Mahdollinen rahasto hyvityksen jakamisen välineenä ei ole sidonnainen tapaan, jolla varoja kerätään osana valtioverotusta.

Maksun määräytyminen ja maksun suuruuteen vaikuttavat tekijät

Kysymys 9: Tulisiko maksun tason lähtökohtaisesti määräytyä tallennuskapasiteetin perusteella vai jollain muulla perusteella vai näiden yhdistelmänä?

Jos katsotte, että tallennuskapasiteetin sijasta tai ohessa olisi sovellettava muita määräytymisperusteita, niin mitä nämä perusteet olisivat ja millä perusteella niitä tulisi soveltaa?

Sanoma kannattaa budjettimallia. Lähtökohtaisesti jonkin laitteen tai välineen tallennuskapasiteetti ei ole sidoksissa tosiasiallisesti mahdollisesti tapahtuvaan yksityiseen kopiointiin. Ratkaisun

oikeudenmukaisuutta olisi vaikea perustella. Muistipiirien tehokkuus ja tallennuskapasiteetti kehittyi edelleen Mooren lain mukaisesti (kaksinkertaistuu noin joka 18 kk). Olisi kestävämpää olettaa ja sitoa hyvitysmaksu siihen, että yksityisen kopioinnin haittaa kehittyi vastaavalla tavalla samalla kuin lisensioitujen palveluiden käyttö kasvaa voimakkaasti.

Kysymys 10: Millä tavalla laitteiden monikäyttöisyyden ja tallennuslaitteiden ja tallentamiseen käytettävien välineiden rajan hämärtyminen tulisi ottaa huomioon hyvitysmaksullisia laitteita ja alustoja sekä palveluita määriteltäessä ja / tai maksun suuruutta määrättäessä?

Sanoma kannattaa budjettimallia. Laitteiden monikäyttöisyys lisääntyy, vaikka kullakin laitteella on ensisijainen käyttötarkoitus. Siten myöskään tallentamisen ja mahdollisen yksityisen kopioinnin oikeasuhtainen kohdentaminen vaatisi merkittävää ja jatkuvaa tutkimustoimintaa. On vaikea nähdä, että tästä saatava hyöty ylittäisi budjettimallin suoraviivaisuuden ja tehokkuuden.

Kysymys 11: Millä tavalla teknisten toimenpiteiden käyttäminen tulisi ottaa huomioon?

Oikeudenhaltijoita ei tule jättää korvauksetta tilanteissa, joissa tekninen toimenpide ei ole riittänyt estämään kopiointia.

Kysymys 12: Millä tavalla maksun suuruuden tulisi määräytyä nettiliittymämallissa?

Sanoma kannattaa budjettimallia. Liittymän nimellisellä siirtonopeudella ei ole suhdetta yksityisestä kopionnista aiheutuvaan haittaan. Eräiden tutkimusten mukaan suurien osa kumulatiivisesta yhteysliikenteestä aiheutuu laillisten lisensioitujen tilausohjelmajpalveluiden käytöstä.

Kysymys 13: Missä tilanteissa haitan voitaisiin katsoa vahingon olevan vähäinen ja millä perusteella? Olisiko määriteltävä tällaisen vahingon kynnyсарvo, ja jos olisi, niin mikä se voisi olla?

Tästä Sanomalla ei ole käytössään tutkimustietoa. Vähäistä haittaa ei lain perusteella kuulu korvata. Koska haitalle on haastavaa asettaa tarkkaa euromääräistä rajaa, voisi vaihtoehtoisesti sitä arvioida tutkimustiedon pohjalta määräjoiin, esim. kolmen vuoden välein.

Maksun suuruus ja päätös maksun suuruudesta

Kysymys 14: Millä tavalla päätöksenteko hyvitysmaksun piiriin kuuluvista laitteista, tallennusvälineistä ja palveluista tulisi järjestää? Millä tavalla hyvitysmaksun suuruudesta tulisi päättää? Tulisiko yksityisen kopioinnin kokonaismäärää tarkastella nykyisenkaltaisilla yksityistä kopiointia koskevilla tutkimuksilla?

Hyvityksen maksaminen tulisi tapahtua valtion budjettivaroista. Budjetista hyvitys voitaisiin siirtää rahastoon, josta oikeudenhaltijoille korvattaisiin yksityisen kopioinnin haitasta.

Kysymys 15: Mikäli hyvitysmaksu tulisi mielestänne toteuttaa esimerkiksi erillisellä rahastomallilla tai nettiliittymämallilla, niin millä perusteella ja minkälaisella päätöksentekomekanismilla hyvitysmaksun määrästä tulisi päättää?

Ministeriön asetus on lähtökohtaisesti hyväksyttävä tapa säännellä asiaa. Tutkimustietoon perustuva asiantuntija-analyysi on tarpeen kaikissa eri toteutusmalleissa. Sanoma kannattaa mahdollisimman kevyttä ja kustannustehokasta toteutusta, jolla maksimoidaan oikeudenhaltijoille tilitettävä hyvitys

Kysymys 16: Onko Suomen hyvitysmaksutaso kokonaisuutena (vuonna 2024: 11 miljoonaa euroa, vuonna 2025: 5,5 miljoonaa euroa) oikea suhteessa oikeudenhaltijoille aiheutuvaan vahinkoon?

Sanoma ei ota kantaa hyvitysmaksun suuruuteen tai oikeasuhtaisuuteen. Toteamme kuitenkin, että hyvitysmaksun taso on myös aiemmin vaihdellut.

Hyvitysmaksukustannuksen henkilöllinen kohdentuminen

Kysymys 17: Miten mahdollinen vapautus hyvitysmaksusta tai maksetun hyvitysmaksun palautus olisi järjestettävä, jotta vapautuksen tai palautuksen saaminen olisi tosiasiallisesti mahdollista, eikä kohtuuttoman vaikeaa?

Tässä kysymyksessä käsitelty haaste on jo itsessään merkittävä argumentti nykyisen budjettirahoitusmallin säilyttämisen puolesta. Yrityksien tulisi välttyä paitsi hyvitysmaksun maksuvelvollisuudesta, myös siihen liittyvästä hallinnollisesta taakasta.

Kysymys 18: Tulisiko työnantajan työntekijän käyttöön hankkimien / vuokraamien älypuhelimien, joiden haltijana on luonnollinen henkilö, kuulua hyvitysmaksun piiriin, ja millä tavalla maksun keräämisen tällaisten puhelimien osalta tulisi tapahtua? Miten työntekijöiden käytössä oleviin kannettaviin tietokoneisiin tulisi suhtautua?

Sanoma kannattaa budjettimallia. Käytännössä kaikissa moderneissa tietoteknisissä laitteissa on tallennusmahdollisuus. Työnantajalle tulisi huomattavia haasteita valvoa ja seurata mihin työntekijän hallussa olevia laitteita käytettäisiin. Tällainen työntekijöiden valvonta ei ilmeisimmin täyttäisi yksityisyyden suojan tulkintoja.

Hyvitysmaksun alueellinen kohdentuminen

Kysymys 19: Onko hyvitysmaksun kerääminen mahdollista, jos yksityishenkilö ostaa tallennuslaitteen tai -alustan ulkomaisesta verkkokaupasta? Entä silloin, jos yksityishenkilö hankkii tallennuspalvelun (pilvipalvelu) ulkomailta?

Miten tällaista toimintaa voidaan valvoa? Mikäli tätä ei voida valvoa, olisiko tarkoituksenmukaisempaa kerätä hyvitysmaksua tallennuslaitteiden sijasta tai ohessa sellaisilta luonnollisilta henkilöiltä, joilla on laajakaistaliittymä Suomessa?

EU pyrkii yhtenäiseen talousalueeseen. Toisesta jäsenvaltiosta ostettuja laitteita ei käytännössä voida saattaa Suomalaisen hyvitysmaksumenettelyn piiriin. Myös tämä puoltaa budjettimallia.

Maksuvelvollisen tilitysvollisuus

Kysymys 20: Jos hyvitysmaksuvelvollisuus koskisi tallennuslaitteiden ja -alustojen valmistajia, maahantuojia, myyjiä ja tallennuspalveluiden tarjoajia, niin miten maksu- ja tilitysvollisuus oikeudenhaltijoille olisi järjestettävissä niin, että sen aiheuttama kustannusrasitus ja hallinnollinen taakka olisi mahdollisimman pieni?

Jos katsotte, että maksu olisi kerättävissä keskitetyimmällä tavalla, niin miltä taholta ja miten maksun kerääminen ja tilitysvollisuus hoidettaisiin?

Emme näe, miten hyvitys olisi tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti järjestettävissä siten, että hallinnollinen taakka ja hallinnoinnista aiheutuvat kustannukset pysyisivät kohtuullisina.

Kysymys 21: Onko maksu- ja tilitysvollisuuden kannalta merkitystä, tapahtuuko tilitys yhdelle vai useammalle oikeudenhaltijoita edustavalle taholle?

On, hallinnolliset kustannukset kertautuvat.

Maksun keräävä taho ja maksuvarojen tilitys oikeudenhaltijoille

Kysymys 22: Onko näkemyksenne mukaan tältä osin tarvetta tehdä muutoksia tekijänoikeuslakiin?

Olisiko riittävää, jos laissa olisi säännökset yleisistä varojen tilitystä ja käyttöä koskevista perusteista, joita noudattaen hyvitysmaksuvarat keräävä ja/tai tilittävä taho (tai tahot) voisi päättää jakosuhteesta yksilöllisten tilitysten ja tekijöiden yhteisiin tarkoituksiin käytettävien varojen välillä sekä tilitysperusteista ja varojen jakamisesta?

Millä tavalla maksuvarojen tilitys oikeudenhaltijoille tulisi järjestää niin, että siitä aiheutuu mahdollisimman vähän hallinnollista taakkaa ja kuluja?

Ei ole tarvetta tehdä muutoksia tekijänoikeuslakiin. Jakomallisääntely on nykyisellään riittävä.

Kysymys 23: Millä tavalla tulisi määritellä varojen jakautuminen eri aloja edustaville oikeudenhaltijaryhmille?

Tutkimustiedon perusteella, määrittelemällä kohtuulliset kynnsarvot sille, milloin yksityisen kopioinnin haittaa voidaan pitää oikeudenhaltijaryhmälle niin vähäisenä, että se on perusteltua jättää jaon ulkopuolelle.

Järjestön valvonta

Kysymys 24: Onko näkemyksenne mukaan järjestön valvonnan osalta tarvetta tehdä muutoksia tekijänoikeuslakiin? Jos on, niin mitä muutoksia ja millä perusteella?

Läpinäkyvyyttä ja uskottavuutta lisäisi, että järjestö julkaisisi yksityiskohtaisen eriyttämislaskelman, jolla kaikille tahoille ositettu hyvitys sekä välttämättömät hallintokulut ilmenisivät.

Yhteenveto

Kysymys 25: Minkä järjestelmän tai järjestelmien yhdistelmän pohjalta (mahdollisine muokkauksineen) hyvitys tulisi ensisijaisesti järjestää tarvittavine muutoksineen:

nykyisin voimassaolevan budjettimallin pohjalta,

Kysymys 26: Onko olemassa jotain olennaisia näkökohtia, joita ei ole kysytty, mutta jotka katsotte tarpeelliseksi tuoda esiin?

-

Wiklund Marcus
Sanoma Media Finland Oy